

Szteroidkémiail Kutatócsoport

SZTE TTIK Szerves Kémiail Tanszék

<http://www2.sci.u-szeged.hu/orgchem>

SENIOR KUTATÓK:

Dr. Wölfling János egyetemi tanár
Dr. Mernyák Erzsébet egyetemi adjunktus
Dr. Frank Éva egyetemi adjunktus
Dr. Schneider Gyula professor emeritus

DOKTORJELÖLTEK:

Szabó Johanna
Mótyán Gergő
Baji Ádám
Demjén András
Angyal Anikó

PhD HALLGATÓK:

Kiss Anita
Bacsa Ildikó

PhD FOKOZATOT SZERZETTEK SZÁMA: 11

KUTATÁSI TERÜLET:

- Szteroidkémia
- Szintetikus szerves kémia
- Heterociklusos kémia

INFRASTRUKTÚRA, MŰSZERPARK:

- 3 jól felszerelt szintetikus laboratórium
- FT-IR, UV-VIS, HPLC, (NMR, MS)
- SRS Optimelt digitalis op. mérő készülék
- CEM Discover SP MW készülék

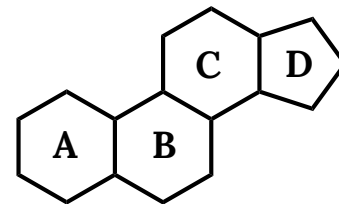
FUTÓ KUTATÁSI PÁLYÁZATOK:

- GINOP-2.3.2-15-2016-00038
- NKFI-109107
- NKFI-113150

Mit?

Előfordulás:

- növények
- gombák
- állatok (rovarok, gerincesek), ember

Humán szteroidok:

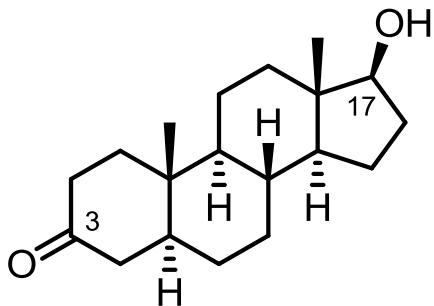
- koleszterin
- epesavak
- D-vitamin (**B**-szekoszteroid)
- hormonok:

- nemi hormonok
- mineralokortikoidok
- glükokortikoidok

Miért?

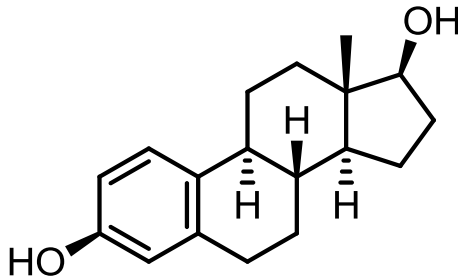
- Optikailag aktív királis vegyületek
- Egyszerű alapváz
- Kémiaailag sokrétűen módosíthatók
- Hatásmechanizmusuk, hormon-receptorokhoz való kötődésük módja ismert
- Hormonális aktivitásuk csökkenthető/megszüntethető → új főhatás

ANDROGÉN

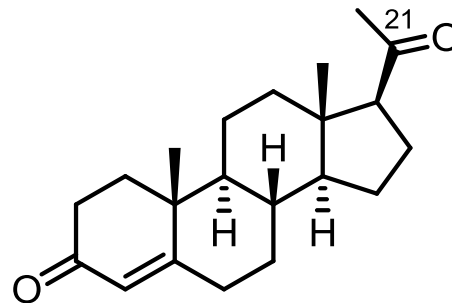
Dihydrotesztoszteron (C₁₉)

ÖSZTROGÉN

Ösztradiol (C₁₈)

PROGESZTOGÉN

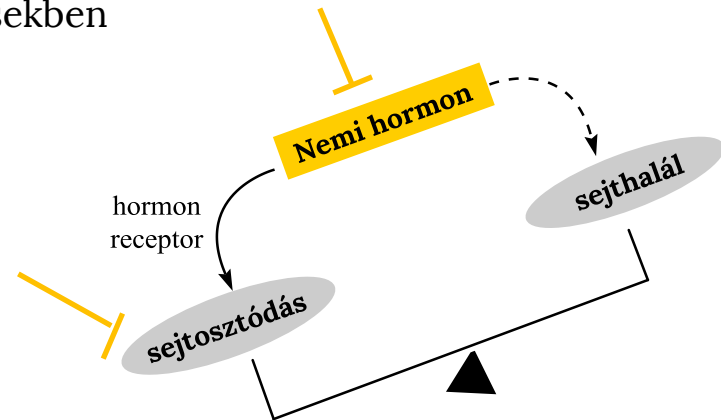

Progesteron (C₂₁)

Miért?

- Szerep hormonfüggő rákos megbetegedésekben (petefészek, emlő, prosztata)
- Terápiás cél:

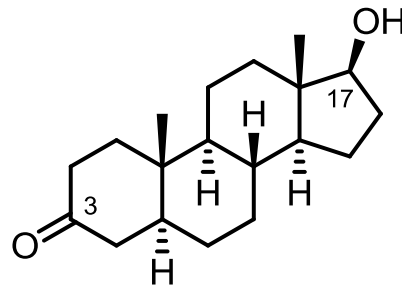
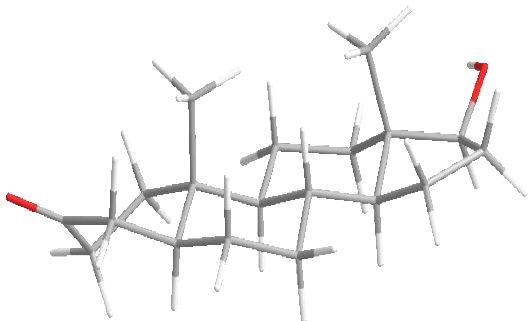
- endogén hormonszint csökkentés
- sejtosztódás gátlás

Hol?

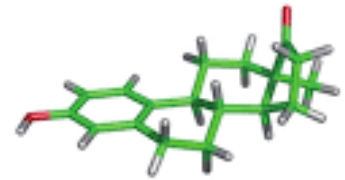
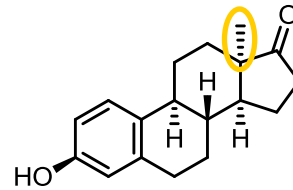
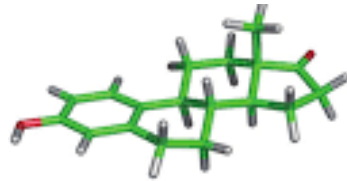
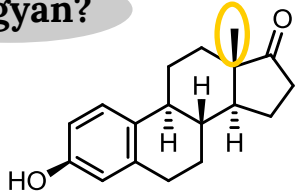
- Rákellenes főhatás,
Hormonális hatás minimalizálása/eliminálása

hormon-receptor kötődéshez szükséges szerkezeti elemek módosítása

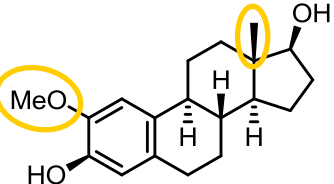
Térszerkezet változtatás (13-epi származékok)

Hogyan?

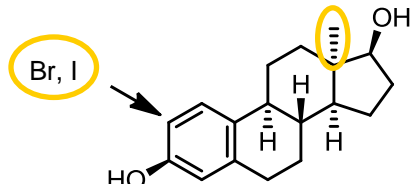

Egyszerű szubsztituensek beépítése (A- vagy D-gyűrű)

Szeko- vagy homoszteroidok előállítása

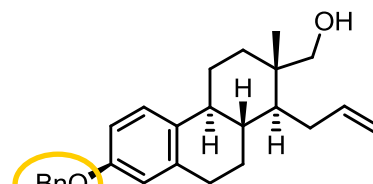

sejtosztódást gátló

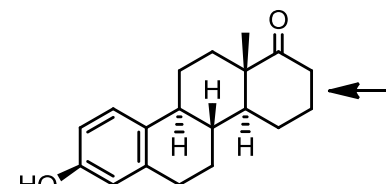

enzimműködést gátló

Br, I

D-szeko

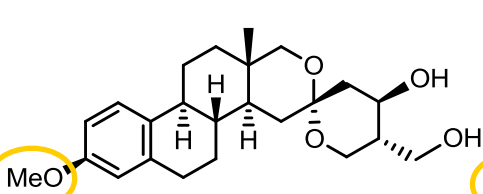

D-homo

sejtosztódást gátló

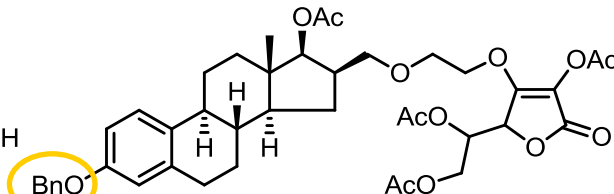
Szteroid hibridek/konjugátumok előállítása

Szteroid heterociklusok előállítása

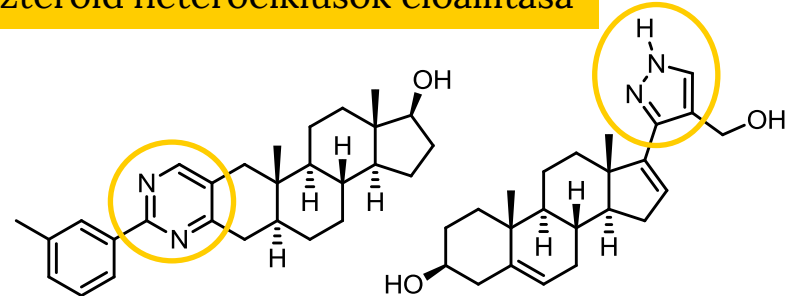

ösztron-talaromycin B hibrid

sejtosztódást gátló

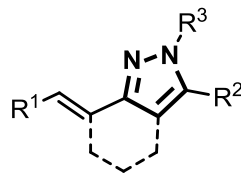
ösztron-aszkorbinsav hibrid

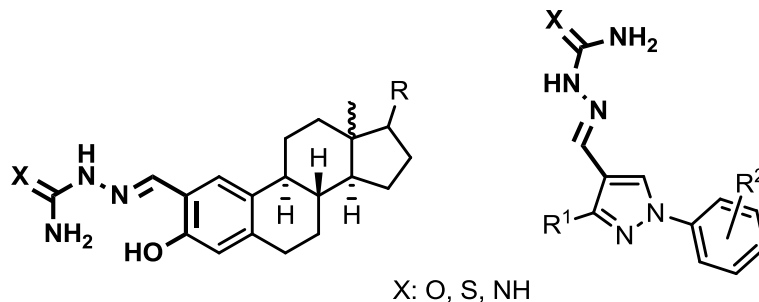
sejtosztódást gátló

enzimműködést gátló

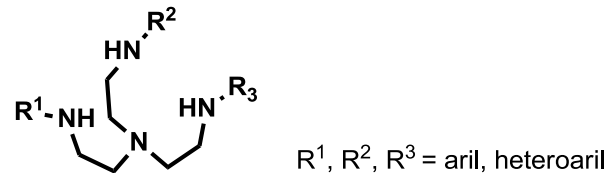
- Rákellenes pirazol származékok előállítása

- Rákellenes szteroid és nem szteroid típusú fémkomplexáló ligandumok előállítása

- Eltérő anion- és fémion affinitású tripodális („háromlábú”) fluoreszcens szenzorok fejlesztése

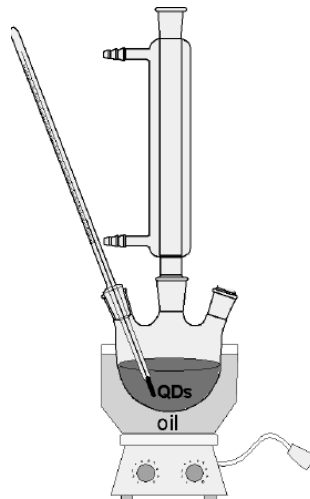

változatos szerves kémiai reakciók
anyag- és eszköz ismeret

- Hagyományos hőközlés
- Alternatív energiaforrások:
 - Mikrohullám
 - Ultrahang
 - Fény
- Olvadék, illetve szilárd fázisú reakciók
- Oldószeres reakciók

Feldolgozási, tisztítási műveletek:

- Extrakció
- Desztilláció
- Átkristályosítás
- Oszlopkromatográfia

Katalízis:

- Brønsted-sav, Lewis-sav
- Fémsók, fém komplexek
- Szerves katalizátorok

Reakciók követése:

Vékonyréteg-kromatográfia

Termék jellemzés, szerkezet igazolás:

- op. mérés, $[\alpha]_D$ meghatározás
- FT-IR
- NMR
- ESI-MS

Együttműködő partnerek

HAZAI

- I. sz. Belklinika Önálló Endokrinológiai Osztály és Kutató Laboratórium (enzimgátlási vizsgálatok)
- GYTK Gyógyszerhatástani és Biofarmáciai Intézet (sejtosztódás gátlási vizsgálatok)
- TTIK Biokémiai és Molekuláris Biológiai Tanszék (sejtosztódás gátlási vizsgálatok)
- SZTE Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszék, MTA-SZTE Bioszervetlen Kémiai Kutatócsoport (kelátképző ligandumok, fémkomplexek vizsgálata)
- BME Szerves Kémiai és Technológia Tanszék
- Semmelweis Egyetem
- Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.
- Avidin Kft.

KÜLFÖLDI

- Erlangeni Egyetem
- Rostocki Egyetem
- Tromsøi Egyetem

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!